

LBRIS

We know
books

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU STUDIAREA ARHIVELOR SECURITĂȚII
Colecția „Studii și Documente din Arhiva Securității”

DINU N. MOVILĂ ISTORIA UNEI VIETI

*Ediție îngrijită, studiu introductiv,
note de subsol, selecția documentelor
și interviul realizate de
Alina Ilinca și Liviu Marius Bejenaru*

CETATEA DE SCAUN
EDITURA

Cuprins

Abrevieri.....	7
Prefață	9
Studiu introductiv	19
Notă asupra ediției	45
Istoria unei vieți.....	47
Lista anexelor documentare	93
Interviu cu domnul Dinu-Cristian Bica, nepotul lui Dinu N. Movilă, realizat la 27 decembrie 2023	181
Ilustrații.....	187

Studiu introductiv

La mijlocul anilor '80, după mai bine de 70 de ani de viață, Dinu N. Movilă, personajul acestei lucrări, își așternea pe hârtie amintirile, punându-le sub un titlu simplu: *Istoria unei vieți*. Ne propunem acum, după aproape 40 de ani, un demers de microistorie, care, prin exploatarea surselor avute la dispoziție, ce se completează reciproc (amintirile menționate mai sus și care se doreau dezvoltate în vederea publicării unei cărți; memoriul original și dosarul personal, păstrate la Arhivele Militare Naționale Române; dosarul de urmărire informativă, aflat în custodia CNSAS; dosarul păstrat la Direcția Generală de Pașapoarte; documentele din arhiva familiei și interviul realizat cu domnul Dinu-Cristian Bica, nepotul lui Dinu N. Movilă¹), să contureze un destin individual pe parcursul secolului XX.

Manuscrisul, care constituie elementul central al volumului, are un total de 69 de pagini de caiet studentesc și conține date referitoare la descendența autorului, la copilăria, tinerețea, viața sa de adult și de om ajuns la senectute, cea mai mare parte fiind dedicată căderii în prizonierat și modului în care a înțeles să facă față condițiilor din lagărele sovietice de prizonieri de război prin care a trecut, precum și încercărilor eșuate de a-și dobândi mai pe urmă drepturile pecuniare.

Istoria vieții lui Dinu N. Movilă a început în târgul Iașilor, acesta străbătând aproape un secol de viață. Născut la 25 mai 1911, fiind primul fiu al lui Neculae și al Luciei Movilă, el a fost unul dintre urmașii Moveleștilor², care, în secolul al XVII-lea, au dat Moldovei și Țării Românești mai mulți domnitori.

Dinu N. Movilă pornește șirul amintirilor, după cum era și firesc, cu întâmplări din „anii nevinovăției noastre”, așa cum îi numește el. Avem astfel imaginea fratelui său Coca jucându-se cu bucata de var, care, stinsă cu apă și

¹ Îi mulțumim și pe această cale domnului Bica pentru interviul acordat și pentru că ne-a pus la dispoziție manuscrisul unchiului său, împreună cu fotografiile reproduse în cadrul acestui volum.

² Neamul Moveleștilor face parte din acea boierime ridicată la dregătorii de Ștefan cel Mare, din rândurile vechii boierimi de țară, după marile bătălii care i-au împușinat considerabil numărul sftenicilor credincioși (Ștefan S. Gorovei, *Movileștii*, în „Magazin istoric”, nr. 6(75)/iunie 1973, p. 64).

apoi pusă în buzunarul de la pantaloni, avea să-i provoace acestuia o rană sau pe a autorului mușcând dintr-un ceas de mână pentru a-i descoperi mecanismul ori ducând o luptă cu un câine și apoi cu un găscan, întrucât copiii gândesc diferit, ei nefiind simpli adulți în miniatură care gândesc mai puțin eficient³, la fiecare vârstă aceștia dobândind un plus de echilibru în raport cu mediul lor înconjurător⁴. Cele mai interesante sunt frânturile de amintiri din călătoria în Suedia a familiei Movilă în timpul Primului Război Mondial, tatăl său fiind la acea vreme diplomat, Dinișor, cum era alintat copilul, reținând curățenia din orașul Stockholm, corectitudinea cetățenilor în privința lucrurilor pierdute și magazinul universal cu locul de joacă pentru copii. Reîntoarcerea în țară i-a produs o deosebită impresie copilului de atunci, întrucât la Ungheni Gară tatăl lui „a coborât din tren și, aplecându-se, a sărutat pământul românesc, bucuros că se află acasă cu familia sa”.

Un loc important rezervă Dinu N. Movilă pasiunii pentru vânatoare a familiei, redând unele amintiri de la diverse partide de vânatoare. Dragostea pentru câini, în special cei de vânatoare, este și ea evidențiată, autorul povestind despre un câine ce nu fusese dresat și se speria de focurile de armă, precum și despre câinele „Lord”, pe care-l iubea cel mai mult și care a sfârșit împușcat de ordonanța unui alt ofițer. Mențiunea că era „un pasionat vânător” avea să apară și în foaia calificativă a locotenentului Movilă Dinu de la 1 noiembrie 1940 până la 31 octombrie 1941⁵. Doi ani mai târziu, în foaia calificativă a căpitanului Movilă Dinu de la 1 noiembrie 1942 până la 31 octombrie 1943, pasiunea pentru vânatoare era văzută în mod diferit de cei care-l caracterizau; dacă persoana care-i evalua activitatea la comanda Legiunii Mobile Constanța în perioada 1-15 aprilie 1943 și a cărui semnătură n-am putut-o descifra reținea că a avut „slabe rezultate, din cauza superficialității cu care tratează nevoile de serviciu și a lipsei de interes pe care o manifestă în tot ceea ce nu are vreo legătură cu vânătorea”⁶, evaluatorul activității din perioada 8 august – 31 octombrie 1943, locotenent colonelul Constantin Bratosin, ca șef de Stat Major al Diviziei 14 Infanterie, în subordinea căruia se afla Dinu N. Movilă, în calitate sa de comandant al

³ Jean Piaget, *Limbajul și gândirea copilului*, apud Tom Butler-Bowdon, *50 de clasici – Psihologie. Sinteza celor mai importante 50 de cărți despre minte, personalitate și natură umană*, Editura Litera, București, 2019, p. 402.

⁴ *Ibidem*, p. 408.

⁵ AMNR, Memoriul original al căpitanului Movilă N. Dinu, ff. 24 și 53.

⁶ *Ibidem*, f. 28.

Companiei 14 Poliție, îl vedea ca pe „un pățimaș vânător și, ca o consecință, un faimos trăgător”⁷.

Anii de școală sunt puțin aspectați, aflând doar că autorul amintirilor a fost dat la 7 ani la Școala Primară „Mihail Kogălniceanu” și a absolvit Liceul internat din Iași în anul 1929, având printre colegi pe viitorul economist și om politic Alexandru Bârlădeanu și pe viitorul istoric Emil Condurachi, pentru ca, în anul 1932, să fie licențiat în drept al Universității din Iași.

Prin Înaltul Decret Regal nr. 1.883 din 31 mai 1932 și Ordinul de Zi al Inspectorului General al Jandarmeriei nr. 75 din 1 iunie 1932, s-a înființat la București Școala Pregătitoare de Ofițeri de Jandarmi, primul său comandant fiind locotenent colonelul Constantin Lambriu. Școala era organizată pe trei ani de studii, iar ca urmare a unei pregătiri universitare complete, la terminare, absolvenții obțineau și licența în drept⁸. Era nevoie de o pregătire complexă întrucât, ca organ al statului, Jandarmeria era pusă în serviciul a trei ministere: în serviciul Ministerului de Interne, pentru asigurarea ordinii și siguranței publice, jandarmii trebuind să aibă o pregătire polițienească corespunzătoare; în serviciul Ministerului Justiției, pentru respectarea aplicării legislației în vigoare, jandarmii trebuind să aibă o pregătire juridică pe măsură; totodată, fiind dotată cu armament și tehnică de luptă, Jandarmeria trebuia instruită și din punct de vedere militar, deprinsă cu disciplina și cu respectarea regulamentelor militare și a legilor războiului, pentru a fi în măsură să asigure poliția militară a frontului în caz de conflict armat⁹.

Din coroborarea informațiilor din manuscrisul cu amintiri cu cele din autobiografia lui Dinu N. Movilă rezultă că, la terminarea facultății, trebuind să-și satisfacă stagiul militar, acesta a ales să urmeze Școala de Ofițeri de Jandarmi București, deoarece România se afla în plină criză economică, „nu prea erau procese”, iar el avea speranța că arma aleasă va deveni una de elită sau că va „putea trece în justiția militară”¹⁰. Faptul că era licențiat în drept i-a permis înscrierea direct în anul doi¹¹ al școlii, pe care a absolvit-o în anul 1934, când i s-a acordat gradul de sublocotenent. Calificativele sale au fost bune, fiind văzut de către comandantul companiei de elevi ca „dotat cu bune aptitudini militare”, „destul de disciplinat”, „conștiincios în îndeplinirea

⁷ *Ibidem*.

⁸ Gl. Bg. (r) Mihalache D. Vasile, Gl. Bg. (r) Suciuc P. Ioan, *Istoria Jandarmeriei Române (1850-2000)*, Editura Sylvi, București, 2000, p. 374.

⁹ *Ibidem*, p. 94.

¹⁰ AMNR, Dosarul personal al căpitanului Movilă N. Dinu, f. 8.

¹¹ *Ibidem*, Memoriul original al căpitanului Movilă N. Dinu, f. 1.

serviciului”, „serios, cu tact, însă nu destul de energic”. Directorul de studii îl califica drept un „element bun”, fiind „necesar să fie stimulat, fiindcă are incontestabile calități superioare”. La rândul său, comandantul școlii îl aprecia ca pe un elev ce „posedă aptitudini militare și profesionale, dar nu este îndeajuns de stăruitor”¹². Absolvirea i-a fost umbrită de pierderea tatălui.

După terminarea școlii militare, Dinu N. Movilă a fost numit instructor la centrele de instrucție Târgu Neamț, Chișinău, Târgu Ocna și Timișoara, precum și la legiunile de jandarmi Iași și Constanța. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a avut gradul de căpitan și funcția de comandant al Companiei de Poliție din cadrul Diviziei 14 Infanterie¹³.

Dinu N. Movilă rememorează unele momente trăite în acea perioadă din viața lui, când lucra în Jandarmerie: noroiul sau zăpada care ajungeau până la burta calului, în cazul în care ploua sau ningea, pe vremea în care era comandant de sector la Soroca; plutonul său bine instruit, care a impresionat un general aflat în inspecție la Timișoara; o întâmplare din noaptea de dinaintea pogromului de la Iași; pedeapsa nemeritată primită pe vremea când comanda Legiunea Mobilă din Constanța și momentul plecării pe front.

Amintirile sunt întregite de informațiile din foile calificative ale ofițerului. Anii de început au fost mai dificili. Dacă la primul centru de instrucție unde a fost repartizat, „ca ofițer instructor la Sectorul 2, s-a ocupat îndeaproape de instrucția trupei, având rezultate bune”¹⁴, după cum reiese din foaia calificativă, la cel de-al doilea centru „a instruit și comandat Plutonul 3 de recruți din Compania 4-a”, dar „rezultatele obținute au fost slabe. La aplicațiile în teren, cât și la școala ofițerilor în centru, nu a rezolvat diferitele situații create destul de bine. Nu cunoaște îndeajuns regulamentele infanteristice și nici pe cele jandarmerești. Are nevoie de a se ocupa mai îndeaproape cu aceste chestiuni de specialitate”, cu precizarea că „sublocotenentului Movilă Dinu nu-i lipsesc calitățile fizice și nici intelectuale pentru a nu se spera la o bună îndreptare”¹⁵. Un an mai târziu, după ce comandase un pluton, comandantul Centrului de Instrucție nr. 10 Jandarmi, colonelul Atanasiu, îl caracteriza astfel: „Ofițerul are vădite calități în toate direcțiile. Îmi face impresia că cei în drept nu s-au ocupat până în prezent de el, căci, dacă s-ar fi ocupat, ar fi remarcat acest lucru. Fiind tânăr, trebuie încurajat, căci, mai presus de toate, având o doză bogată de bun simț, poate să fie în orice situație mai mult

¹² *Ibidem*, ff. 10 și 40.

¹³ *Adeverință* eliberată de Ministerul de Interne, Direcția Cadre, la 3 octombrie 1990 (document păstrat în arhiva familiei Bica-Movilă).

¹⁴ AMNR, Memoriul original al căpitanului Movilă N. Dinu, ff. 11 și 41.

¹⁵ *Ibidem*, ff. 13 și 43.

decât util instituției. Posedă cunoștințele infanteristice și cele profesionale corespunzătoare gradului său și celui imediat superior și sunt convins că, terminând școala specială la care a fost chemat¹⁶, va fi unul din elementele de valoare ale viitoarei Jandarmerii¹⁷. La finele anului 1937 și începutul anului 1938 apar din nou problemele, locotenent colonelul Tobescu notând că sublocotenentului Movilă Dinu, „deși ofițer provenit din Școala de Jandarmi, nu-i place viața și serviciul în teritoriul rural”. Și continua pe același ton: „În serviciu a dat rezultate slabe. Nu este conștiincios și este foarte greoi, din care cauză mai totdeauna a executat cu întârzieri și superficialitate însărcinările ce i s-au dat. A abuzat, întrebuițând caii patrului călare, punându-i în stare de reformă în câteva luni. Ofițer nepregătit, căruia îi lipsesc calitățile necesare pentru a comanda o formațiune teritorială¹⁸. Repartizat la Timișoara, la Centrul de Instrucție Nr. 11 Jandarmi, lucrurile s-au schimbat, fiind catalogat de către locotenent colonelul Sârbulescu drept un ofițer „inteligent, cu judecată limpede și cu memoria dezvoltată. Lucrează cu mult calm, dând rezultate bune. Cultura generală și profesională bine dezvoltate și la înălțimea gradului său”. Era și „foarte drept cu subalternii, pentru care depune mereu interes și îngrijire”. În concluzie, se considera că „este un bun ofițer și într-un viitor apropiat va fi un bun comandant de companie”, întrucât „plutonul său a fost găsit bine la toate inspecțiile” ce i-au fost făcute, iar „ca locțiitor de comandant al companiei a dat dovadă că este apt a o conduce, remarcându-se și ca bun gospodar¹⁹. Servește apoi la Iași, în funcția de comandant al unui pluton din cadrul Companiei Mobile. Același Tobescu, devenit colonel, îl notează, de data aceasta, pe ca pe un „bun instructor”, ce „se impune la comandă prin caracterul său blând, prin exemplul bun și ideea de dreptate. Iubește pe soldat și se ocupă îndeaproape de viața lui în cazarmă”. În rezumat: „un ofițer bun, pe care se poate conta²⁰. Colonelul Barozzi, în calitate de controlor general al Comitetului Corpului de Jandarmi, adăuga: „Locotenentul Dinu Movilă este un bun ofițer de jandarmi, bine pregătit, muncitor și de încredere. A fost de un real ajutor comandantului Companiei Mobile, instruind și educând jandarmii în bune condițiuni, fapt constatat cu ocazia inspecției. Se ocupă de bunul trai al jandarmilor și stabilește legături sufletești cu oamenii din subordinea sa, cărora le servește de un frumos exemplu

¹⁶ În anul 1937 a absolvit Școala de Aplicație a Ofițerilor de Jandarmi, fiind al douăzeci și nouălea din 38 de ofițeri elevi (*Ibidem*, ff. 15 și 45).

¹⁷ *Ibidem*, ff. 14 și 44.

¹⁸ *Ibidem*, ff. 17 și 47.

¹⁹ *Ibidem*, ff. 48-49.

²⁰ *Ibidem*, f. 18.

de muncă și echitate”²¹. Relațiile deosebite cu subordonații au fost remarcate și de colonelul Irimescu, inspector de jandarmi la Iași, care, în evaluarea pentru perioadele 1 noiembrie 1939 - 24 mai 1940 și 6 august - 7 octombrie 1940, arăta că „locotenentul Movilă Dinu este un element care aduce mult folos instituției, pentru care îl calific ca un ofițer de jandarmi foarte bun”, fiind, printre altele, „drept cu subalternii, de care se îngrijește, aplicând măsuri judicioase contra celor ce se abat de la disciplină”²². Pentru o scurtă perioadă de timp, de la 24 mai la 6 august 1940, el a îndeplinit funcția de comandant al Companiei de Poliție din cadrul Diviziei 14 Infanterie, fiind însă schimbat, pentru că, „deși a avut bunăvoința de a duce la bun sfârșit greua sarcină ce i s-a atribuit, ofițerul nu a fost în stare să funcționeze îndeajuns de bine”. Prin urmare: „ofițerul mai are nevoie de oarecari îndrumări și de experiență, ce se poate dobândi numai cu timpul, pentru a putea îndeplini în condiții mulțumitoare funcția de comandant de poliție la o mare unitate”²³. În intervalul 7-31 octombrie același an, a fost detașat la comanda Companiei 1 Poliție din cadrul Batalionului 4 Poliție, al cărui comandant l-a notat pozitiv: „Dotat cu multă putere de muncă, se îngrijește îndeaproape de bunul trai al soldatului și de materialele încredințate. În scurtul timp cât a prestat serviciul în acest batalion, a dovedit că posedă vădite aptitudini de bun comandant de companie. La inspecțiile superioare, unitatea sa a fost clasată printre unitățile bine instruite”²⁴. Colonelul Barozzi, din funcția de controlor general al Inspectoratului General de Jandarmi, era de acord „cu bunele aprecieri ale comandanților direcți ce l-au notat în cursul anului. Nota dată de șeful de Stat Major al Diviziei 14, deși îndoielnică, cu privire la activitatea ofițerului în cursul celor două luni cât a comtat la marea unitate, este lipsită de precizie. Locotenentul Movilă Dinu este un ofițer bun și bine pregătit sub raportul cunoștințelor militare, juridice și profesionale. La conferințele pe inspectorat, interogându-l, a dat răspunsuri precise, găsimdu-l bine pregătit. Inspectându-l la Legiunea Mobilă Iași, unde ținea locul comandantului plecat în permisie, am constatat că se ocupă de instrucția și educația trupei, asigurându-i bunul trai. În concluzie, este un ofițer util instituției”²⁵. De la 1 noiembrie 1940 până la 31 octombrie 1941, Dinu N. Movilă a funcționat tot la Inspectoratul de Jandarmi Iași, însă a primit o nouă sarcină, cea de ofițer informator, desfășurând „o activitate lăudabilă, urmărind neîncetat starea de spirit a jandarmilor și

²¹ *Ibidem*.

²² *Ibidem*, ff. 20 și 50.

²³ *Ibidem*, ff. 21 și 51.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Ibidem*, ff. 20 și 50.

subofițerilor, raportând la timp informații importante”²⁶. Ca rezultat al activității desfășurate între 1 noiembrie 1941 și 1 aprilie 1942, colonelul Bădescu îl califica „pe locotenentul Movilă Dinu ca pe un foarte bun ofițer și de multă nădejde în Jandarmerie”²⁷. La 1 aprilie 1942 a fost mutat la comanda Companiei Mobile de Jandarmi Constanța, unde „s-a comportat bine”, „ocupându-se îndeaproape de buna instruire a oamenilor, buna lor hrănire, echipare și cazare”, depunând „multă stăruință la lucrările grădinii de zarzavat a unității sale, care a fost de un real folos pentru buna alimentare a oamenilor”. În încheiere, colonelul Pistoliu, în calitate de inspector, arăta că a „rămas foarte mulțumit de felul cum a activat ofițerul la comanda unității, apreciindu-l ca pe un element harnic și destoinic, pe care se poate foarte mult conta”²⁸. Tot la Constanța, în perioada 15 august - 31 octombrie 1942, „fiind însă nou și pentru prima oară la comandă și deci lipsit de experiență și rutină, a avut o defecțiune de ordin administrativ, care i-a atras sancțiuni, dar la mijloc n-a fost niciun substrat de rea voință sau incorectitudine”. Constatând „că greșeala în care a căzut a fost incidentală și neconformă cu antecedentele ofițerului, locotenent colonelul Munteanu, ca inspector, făcea propunerea: „Merită a înainta la gradul de căpitan la vechime”²⁹. Pentru intervalul 1 noiembrie 1942 - 31 martie 1943, era caracterizat tot de locotenent colonelul Munteanu drept „energic și stăruitor în comandă”, reușind „în scurt timp să pună ordine printre elementele viciate, ce au fost mutate disciplinar în această legiune, pentru constrângere și îndreptare”³⁰, pentru ca, odată cu trecerea lui în cadrul Inspectoratului, la conducerea Biroului 1 Constanța și schimbarea celui ce-i evalua activitatea, să se observe că „lucrează fără sistem, deci dezordonat în lucrări”, iar „în general, în ceea ce privește executarea serviciului, are nevoie de control și de a fi stimulat”³¹.

Constanța a fost și locul în care a cunoscut-o pe Atena, trăind cu această femeie o frumoasă poveste de dragoste în timp de război.

La intrarea României în cel de-al Doilea Război Mondial, Jandarmeria avea concentrate 31 de companii de poliție, care se aflau în subordinea marilor unități operative ale armatei. Companiile de poliție erau organizate pe câte 6 plutoane, cu un efectiv de 6-7 ofițeri și de 250 până la 300 de jandarmi³².

²⁶ *Ibidem*, ff. 23 și 52.

²⁷ *Ibidem*, ff. 25 și 54.

²⁸ *Ibidem*, ff. 25-26 și 54.

²⁹ *Ibidem*, ff. 27 și 55.

³⁰ *Ibidem*, f. 28.

³¹ *Ibidem*.

³² Gl. Bg. (r) Mihalache D. Vasile, Gl. Bg. (r) Suciu P. Ioan, *op. cit.*, p. 199.

Căpitanul Dinu N. Movilă a plecat pe front la 8 august 1943, aflându-se la conducerea Companiei 14 Poliție din subordinea Diviziei 14 Infanterie³³. A luptat sub comanda generalului Mihail Voicu până la 23 august 1944, când, oferindu-se voluntar pentru a merge ca parlamentar la sovietici și a anunța întoarcerea armelor, a căzut prizonier. În depănarea amintirilor sale, autorul trece rapid peste perioada frontului, lăsând subiectul pentru o dezvoltare ulterioară. Întrucât memoria se șterge cu timpul, apărând dificultatea recuperării informațiilor, remarcăm lipsa de validitate a acesteia în privința plasării toponimice exacte, într-un caz fiind confundat ținutul Balta cu ținutul Orhei, pe teritoriul căreia se află mănăstirea Curchi.

Calificativele din perioada în care s-a aflat pe front au fost foarte bune. „Căpitanul Movilă Dinu se bucură de o inteligență vie și de o clară judecată” – nota locotenent colonelul Constantin Bratosin, șeful de Stat Major al diviziei. Și continua: „Un foarte bun comandant, care, odată cunoscut, este simpatizat. Simțul onoarei foarte dezvoltat și de care este condus în toate acțiunile sale. Un prea frumos curaj al răspunderii, din care cauză, acei care nu l-au cunoscut bine au atribuit ofițerului unele defecte pe care nu le are”³⁴. Comandantul diviziei era „de acord cu aprecierile șefului său direct. Căpitanul Movilă Dinu a depus o muncă conștiincioasă și a obținut rezultate bune în comanda, instrucția și administrarea Companiei 14 Poliție. Cu o bună pregătire profesională, a executat bine toate însărcinările speciale de poliție ce i s-au dat și a reușit să obțină ordine și liniște în zona ocupată de comandamentul diviziei”³⁵. Curios este că, deși Dinu N. Movilă căzuse prizonier la 23 august 1944, următoarea foaie calificativă merge de la 1 noiembrie 1943 până la 31 octombrie 1944. În aceasta se preciza că „a dat dovadă de un dezvoltat spirit militar și grijă de soldați și materiale”, fiind „inteligent, cu judecată clară, a rezolvat în condiții bune situațiile în care a fost pus”, iar în acțiunile din Transnistria și Basarabia „a depus multă muncă, pentru a duce la bun sfârșit misiunile primite”³⁶. Din nou, generalul Voicu se arăta mulțumit de modul în care căpitanul Movilă „și-a îndeplinit misiunile ce le-a primit”³⁷.

După momentul 23 august 1944, Compania 14 Poliție a plecat cu Divizia 14 Infanterie în Ardeal, iar la 1 noiembrie același an a fost desființată³⁸.

³³ AMNR, Memoriul original al căpitanului Movilă N. Dinu, f. 28.

³⁴ *Ibidem*, ff. 29-30.

³⁵ *Ibidem*, f. 28.

³⁶ *Ibidem*, f. 32.

³⁷ *Ibidem*.

³⁸ Gl. Bg. (r) Mihalache D. Vasile, Gl. Bg. (r) Suci P. Ioan, *op. cit.*, p. 234.

Ulterior acestui moment, în cuprinsul memoriului original al lui Dinu N. Movilă se găsește o scurtă foaie calificativă pentru perioada 1 aprilie 1945 - 25 august 1946, când, cu toate că era prizonier în URSS, ofițerul „a comtat în Inspectoratul de Jandarmi Constanța”³⁹. Colonelul care făcea notarea scria: „Nu l-am avut efectiv sub comandă, l-am cunoscut însă în cursul carierei și am rămas cu impresia că este un ofițer de nădejde. Ținând seama de notele predecesorilor mei, îl calific drept un ofițer de jandarmi bun sub toate raporturile”⁴⁰.

Războaiele curmă vieți și schimbă în mod brutal destine. Dincolo de cifrele reci din statistici se află oamenii care s-au confruntat cu astfel de schimbări. Dinu N. Movilă a fost un astfel de om, căruia i-a fost schimbat destinul de două mari evenimente istorice: Al Doilea Război Mondial și instaurarea regimului comunist în România. Au fost procese istorice cu un puternic impact, nu numai asupra lui, dar și asupra fratelui său și a mamei sale, fiind marcați iremediabil toți trei.

Memorialistica foștilor prizonieri de război reprezintă o sursă importantă pentru evidențierea dramelor trăite de aceștia. Din punct de vedere științific, narațiunile foștilor prizonieri de război în Uniunea Sovietică se încadrează în categoria „memoratelor” – povestiri cu caracter istoric sau din viața cotidiană, de obicei realiste, dar și cu alonje fabulos-fantastice sau superstițios-religioase, trăite personal de cel care le istorisește. Fie că vorbim de interviuri sau de însemnări ale acestora, „narratorii nu povestesc întreg periplul «aventurii» lor nefericite în Rusia, de la capturarea ca prizonieri până la întoarcerea acasă, ci își așează amintirile pe unul sau mai multe nuclee narrative”⁴¹. Prizonieratul și munca în lagăr în sine, durerile și rarele bucurii sunt circumscrise trăirilor fiecărui povestitor în parte, ei fiind eroii întâmplărilor istorisite⁴².

După căderea în prizonierat și un drum foarte lung într-un vagon de marfă, Dinu N. Movilă a fost dus împreună cu alți prizonieri în lagărul de la Oranki. Lagărul fusese organizat în baza Ordinului NKVD nr. 303 din 20 septembrie 1939, pentru ca apoi să fie reorganizat în lagăr pentru prizonieri de război ofițeri în baza Ordinului NKVD nr. 001156 din 5 iunie 1942 și să

³⁹ AMNR, Memoriul original al căpitanului Movilă N. Dinu, f. 33.

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ I. Opreșan, *Fragmente dintr-un tezaur pierdut: „memoratele” prizonierilor români în Rusia sovietică*, în *Idem, Infernul prizonierilor români în Rusia sovietică*, Editura Saeculum I.O., București, 2014, vol. 2, p. 343.

⁴² *Ibidem*, p. 347.